

Nr 306.

Av herr **Hallén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till verksamheten vid hemgårdar.*

Den svenska hemgårdsrörelsen har under sin 40-åriga tillvaro arbetat sig fram till en erkänd ställning i vårt samhälle.

I hemgårdarna finnas daghem och barnträdgårdar, där mödrar, som tvingas vara utom hemmet hela eller en del av dagen, kunna lämna in barnen. De skolbarn, som av någon anledning inte kunna läsa sina läxor hemma, tas emot i hemgårdens eftermiddagshem, där de få läsa sina läxor under ledning, få mat som de betala för och för övrigt delta i praktiska sysselsättningar, lek och friluftsliv. Klubbar och studiecirkelar ta emot barn i äldre åldersklasser och ungdom. Föräldrarna inbjudas till regelbundet återkommande möten, till mödraklubbar eller föräldraföreningar. Vad hemgårdarna framför allt eftersträva är att nå personlig kontakt med de enskilda hemmen och de enskilda människorna. I stadgarna för Riksförbundet Sveriges hemgårdar heter det: »Med hemgård förstås ett socialt arbetscentrum, som har till uppgift att verka för gemenskap och förståelse mellan människor, tillhörande olika åsiktsriktningar, arbetsområden och livsintressen, samt att söka befrämja ömsesidigt bistånd i strävandet för personlig utveckling.»

Det är omöjligt att säga vilken gren av hemgårdarnas arbeten, som är den betydelsefullaste. Men ett särskilt intresse tilldrar sig verksamheten bland föreningslös ungdom, eftersom frågan om ungdomen har sin speciella aktualitet i vår tid. Här ha hemgårdarna genom sina klubbar utfört en gärning, värd det varmaste erkännande. Det gäller de slutna klubbarna med deras mera permanenta medlemsstock men inte mindre verksamheten enligt den s. k. öppna linjen. Den innebär, att hemgårdarna ta emot även ungdom som inte tillhör eller vill tillhöra någon klubb men som har ett brännande behov av att få kontakt med människor.

I kampen mot ungdomsbrottslighet, ungdomsfylleri och vanart äro hemgårdarna en av samhällets verksamaste medhjälpare. Att den nya nykterhetslagstiftningen också kommer att ställa stora krav på ungdomens fostran och över huvud på hemmen och familjelivet är uppenbart. Den folkbildande och människovårdande insats, som hemgårdarna här göra i storstäder och industriorter blir då ännu viktigare. Här kan nämnas, att om

landets 37 hemgårdar under ett år rädda sex unga människor från att komma på statlig anstalt, så betalar enbart detta f. n. mer än hela statens anslag till hemgårdarna.

Några medarbetare äro avlönade, men i regel så lågt, att hemgårdarna alltid löpa fara att förlora dem. Pensionsfrågan är icke ordnad. Många medarbetare äro oavlönade. Särskilt just nu, när den äldre generationen av hemgårdsarbetare, pionjärerna, håller på att avlösas av en ny generation, uppstår lätt risken att dåliga och osäkra ekonomiska villkor tvinga väl kvalificerade medarbetare att söka sig ett annat, ekonomiskt mer välordnat arbete.

I mycket stor utsträckning finansieras verksamheten genom frivilliga gåvor. En stor del av ledarnas tid går tyvärr åt för att tigga ihop pengar till verksamheten. I de flesta fall ger kommunen bidrag, i några fall ett stort bidrag. Därjämte lämnar staten ekonomiskt stöd. Detta utgår i två former, nämligen 1) enligt vanliga regler till daghem, barnträdgårdar och eftermiddagshem med dels lönebidrag, dels kostbidrag, 2) i form av ett särskilt anslag till hemgårdsrörelsen.

De kommunala bidragen till hemgårdarna uppgå f. n. i runt tal till 1 000 000 kronor per år. Det synes oss rimligt att stat och kommun här liksom för övrigt när det gäller uppfostran — t. ex. vid våra folkhögskolor — ha en gemensam uppgift.

Detta anslag uppfördes första gången på riksstaten för budgetåret 1941/42, då med 5 000 kronor. Vid 1946 års riksdag höjdes anslaget till 30 000 kronor, vid 1952 års riksdag till 35 000 kronor. Denna senare höjning avsåg hjälp med 5 000 kronor till hemgårdarnas centrala administration. Resten, eller 30 000 kronor, skall fördelas på de 37 hemgårdar som nu finnas. I årets statsverksproposition finnes upptaget ett belopp av 45 000 kronor till hemgårdsrörelsen (åttonde huvudtiteln, punkt 328/11). Mera behöver icke sägas för att det skall stå klart, att anslaget är alldeles otillräckligt.

Vad som behövs för att hemgårdarnas verksamhet skall kunna bestå och utvecklas vidare är att statsbidrag kan utgå till hemgårdsföreståndares lön samt att frågorna om deras pensionsrätt och lönetursberäkning lösas.

Vidare behövs ökat statligt stöd. Ett anslag av 150 000 kronor, vilket riksförbundet söker och vilket skolöverstyrelsen också med klar motivering tillstyrker, måste för en så omfattande verksamhet sägas vara synnerligen rimligt.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta
dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående statsbidrag till hemgårdsföreståndares lön ävensom angående pensionsrätt och lönetursberäkning för dem,

dels ock att öka det för budgetåret 1953/54 å åttonde huvudtiteln uppförda anslaget Bidrag till verksamheten vid hemgårdar från 45 000 kronor till 150 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1953.

Harald Hallén.

Carl Hoppe.

Lisa Johansson
i Skövde.

Brita Elmén.

N. Stenberg.

Olof Hammar.

Edith Liljedahl.

Helga Sjöstrand.

Karin Wetterström.

James I. A. Dickson.

Elsa Ewerlöf.
